

20. อีกปีแห่งความปวดขมองสยของพระทัย

การแทรกแซงและการยกยอที่เป็นกระแสสูงชันคลั่งทว่มั่นในช่วงปี 2535-2539 นั้นยังไม่จบง่ายๆ สำหรับตำนานของภูมิพล ปี 2539 เป็นจุดสุดยอดของแผ่นดินที่เก่า และยังเป็นปีแห่งความปวดขมองสยของพระทัยของเขาอีกด้วย อันเนื่องมาจากลูกๆ ของเขา ข้อแตกต่างสำคัญเมื่อเทียบกับปี 2535 อันอุกฉ่องของเอลิซาเบธคือว่า ข่าวร้ายของภูมิพลแทบไม่ถูกละเลงโดยสื่อ

ปัญหาสั่งสมมาเป็นปี ลูกๆ ของเขาไม่มีใครสุขสมหวังเป็นพิเศษ ตกค้างอยู่ระหว่างสิ่งที่พวกเขาถูกคาดหวังให้เป็นกับสิ่งที่พวกเขาเป็นและอยากเป็น อุบลรัตน์ลูกสาวคนโตรู้สึกเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกสามคนที่แคลิฟอร์เนียได้และถวิลหาการคืนฐานันดรในฐานะเจ้าหญิงใหญ่ที่เพร็ดแพรวที่สุดในครอบครัว ตลอดจนแหล่งเงินทุนที่จะพ่วงมาด้วยที่จะสานฝันให้พลอยไพลินลูกสาวของเธอก้าวเป็นนักเปียโนคอนเสิร์ตระดับอินเตอร์

อุบลรัตน์กลับมาเมืองไทยบ่อยครั้งขึ้นในต้นทศวรรษ 2533 เพื่อออกงานเป็นเกียรติตามงานเลี้ยงต่างๆ ในวงชนชั้นสูงและติดตามแม่ไปในงานบอลล์การกุศล แม้ว่าโดยทางการแล้วเธอเป็นเพียงท่านผู้หญิง แต่ในภาษาอังกฤษเธอถูกเรียกว่าเจ้าหญิงและผู้คนที่ปฏิบัติต่อเธอเช่นนั้น สิริกิติ์ช่วยเธอเริ่มงานการกุศลในชื่อของเธอเองโดยมีงานเลี้ยงระดมทุนในวันเกิดของสิริกิติ์ในปี 2535 ในปีแรกมีรายงานว่ามูลนิธิอุบลรัตน์ได้เงิน 5 ล้านบาท ปีถัดมาได้ 20 ล้านบาท โดยผู้บริจาครายใหญ่คือปตท.กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และตัวสิริกิติ์เอง มูลนิธิตั้งกล่าวว่ามีหน้าที่สร้างภาพพจน์ให้อุบลรัตน์เป็นจักรีสาธาณประโยชน์อีกคนหนึ่ง แต่ทว่าผู้รับทุนคนแรกของมูลนิธิคือพลอยไพลิน ซึ่งแสดงฝีมือเปียโนในงานเลี้ยงปี 2536 หลังจากข่าวนี้สร้างความขายขี้หน้าแก่ครอบครัว มูลนิธิก็รับประกาศมอบเงิน 3 ล้านบาทแก่โครงการที่ขาดแคลนเงินจริงๆ ในนามของพลอยไพลิน อุบลรัตน์ และสามีของเธอ ปีเตอร์ เจนเซน

พลอยไพลินเป็นนักเปียโนฝีมือดีที่เดียวและเป็นนักร้องที่มีแวว ทว่ายังห่างชั้นจากระดับโลกอยู่มาก เพื่อปูทางให้ลูกสาว อุบลรัตน์ทำเทปออกมาชุดหนึ่งโดยสองแม่ลูกช่วยกันร้อง ส่วนใหญ่เป็นเพลงฮิตของฝรั่ง เธอทุ่มทุนจ้างวงออเคสตราทั้งในกรุงเทพฯ ปราบ แมดริด ร็อตเทอร์ดัม เวียนนาและโอซากาเพื่อให้ลูกสาวได้แสดงด้วย ทุนสนับสนุนมาจากรัฐบาล ราชวิสาหกิจ งานการกุศลของครอบครัวและนักธุรกิจไทย นักดนตรีไทยที่มีฝีมือในระดับทัดเทียมกันไม่เคยได้รับการสนับสนุนอย่างนี้ และพลอยไพลินก็ไม่ได้กระทั่งถือสัญชาติไทย เหตุผลรองรับมืออย่างเดียวคือเธอมีเลือดเจ้า

อุบลรัตน์พาตัวเองอยู่ในเป้าสายตาของสาธารณะเช่นกัน โดยที่ยังดูสวยอยู่แม้ในวัย 40 แล้วก็ตามในปี 2534 เธอถ่ายแบบเป็นเกียรติแก่นิตยสารไทยหลายฉบับ สวมชุดแฟชั่นฝรั่งเศส ถ่ายตามงานสังคมต่างๆ และการถ่ายแบบโดยเฉพาะ ในเดือนกันยายน 2537 เธอเป็นเรื่องเด่น 36 หน้าทีเน้นรูปภาพที่ดูอึ้งทึ่งเสียว

เธอวางท่าทางเขี้ยวในชุดวาบหวมของ Thierry Mugler ที่โรงแรมริทซ์ในปารีส รูปหนึ่งเธอสวมบทเป็นนางทางโทรทัศน์รอลูกค้าในทางเก้งรัดรูป บูทหนึ่งสูงถึงขาอ่อน และเสื้อโปรงทับบราตันทรงสีดำ ที่โล่งโจ้งไม่แพ้กันคือภาพเบื้องหลังการถ่ายทำที่เผยให้เห็นทีมงานของนิตยสารหมอบแทบเท้าของเธอและคลานไปใส่รองเท้าให้เธอ เสมือนว่าอุบลรัตน์ยังเป็นเจ้าหญิงเต็มขั้น

ผลสะท้อนจากงานนี้นานาจิตตัง สำนักสาธารณะว่าเธอเป็นเจ้าหญิงของแท้ถูกฟื้นกลับมา แต่เธอก็ยังถูกวิจารณ์เรื่องตะกละตะกรามอย่างน่าเกลียด ในปี 2539 อุบลรัตน์กับครอบครัวพยายามอย่างหนักที่จะเข้าร่วมงานพิธีใหญ่สองงานนั้น และกะเก็งกันว่าเธอจะได้สถานะดั้งเดิมคืนมา แต่ภูมิพลก็ยังต่อต้านปฏิเสธ

จุฬารกณ์ในทศวรรษ 2533 สร้างปัญหาอีกแบบ ในฐานะนักวิทยาศาสตร์แห่งครอบครัวมหิดลอย่างเป็นทางการ เธอเปิดนิทรรศการและนำเสนอผลงานตามการประชุมต่างๆ สถาบันวิจัยจุฬารกณ์ของเธอให้การสนับสนุนการวิจัยและการจัดประชุมสัมมนา โดยใช้เงินบริจาคจากบริษัท งบประมาณรัฐและเงินจากต่างประเทศ สำหรับคนไทย เธอคือนักวิทยาศาสตร์ระดับอินเตอร์

กระนั้นเธอไม่ได้พิศมัยบทบาทนี้และร่ำร้องในสิ่งอื่น เพื่อนและผู้จงรัก ความรักและความนับถือ แต่เธอไม่ได้สบายเหมือนอุบลรัตน์ หากเยอหยิ่งและเอาแต่ใจตัว และขาดความสง่างามอย่างที่พ่อแม่ของเธอใช้มัดใจพสกนิกร เธอกลับเรียกร่องการปรนนิบัติแบบเฟิร์สท์คลาสอยู่ตลอดเวลาในทุกๆ ที่ และรสนิยมการแต่งกายและประดับประดาของเธอก็สร้างข่าวลือน่าเกลียดจำนวนมาก อาทิ เธอรับเครื่องเพชรที่ถูกขโมยมาจากเจ้าชายซาอุฯ ที่เป็นคดีอื้อฉาว จะจริงหรือไม่ คนไทยหลายคนเชื่อเช่นนั้น

มีข่าวลือมากมายเกี่ยวกับสุขภาพของเธอ เธอมีโรคประจำตัวว่ากันว่าเป็นโรคผิวหนังชนิดหนึ่ง (lupus) และร่างกายที่ผอมบางของเธอก็ชวนให้ประชาชนเชื่อว่าเธอเป็นโรคเบื่ออาหาร (anorexia) นอกจากนี้ เธอไร้ความสุขหรือไม่ก็เบื่อหน่ายสามีของเธอ คือวีระยุทธที่มีหน้าที่หลักคอยติดตามและรับใช้เธอ ในปี 2537 เพื่อหลีกเลี่ยงความจำเจในรั้ววัง เธอจัดการให้วีระยุทธได้รับมอบหมายให้ไปประจำสถานทูตไทยที่วอชิงตันดีซีในตำแหน่งผู้ช่วยทูตด้านการทหาร เรื่องนี้ได้รับการทัดทานจากกระทรวงกลาโหม ที่เก็บตำแหน่งนี้ไว้สำหรับดาวรุ่งเท่านั้น และกระทรวงต่างประเทศที่ไม่มียงบประมาณสำหรับที่พักอาศัยในมาตรฐานของเธอ แต่เธอก็ได้ตั้งใจ หลังจากย้ายไปเรียบบร้อย เรื่องราวต่างๆ ก็ลั่งไหลมาที่กรุงเทพฯ ว่าพวกเขามีปัญหาในชีวิตสมรสอย่างหนัก และราวปลายปี 2537 การทะเลาะลงไม้ลงมือกันครั้งหนึ่งทำให้จุฬารกณ์กล่าวหาวีระยุทธว่าทุบตีเธอ เธอกลับมากรุงเทพฯ คนเดียว และเมื่อเธอไม่ได้ออกงานเป็นเวลาหลายเดือน ข่าวลือแพร่ไปทั่วว่าเธอตายไปแล้วหรือกำลังจะตาย

เมื่อเธอโผล่มาในเดือนเมษายนในที่สุด สภาพของเธอเป็นอย่างไรไม่มีคำอธิบาย แต่การแยกทางกับวีระยุทธนั้นเป็นที่ชัดเจน ดูจากการขาดหายไปของลูกสาวทั้งสองของเธอ ซึ่งมีรายงานว่าเลือกที่จะอยู่กับพ่อ

เธอโอนความสนใจอันดีของเธอไปยังศัลยแพทย์หัวใจคนหนึ่งที่รักษาพ่อของเธอ ซึ่งแต่งงานแล้วและมีรูปลักษณะคล้ายวีระยุทธ กล่าวกันว่า การหลบเลี่ยงของเขาผู้นั้นทำให้เธอยิ่งใจสลาย

ทั้งหมดนี้เทียบไม่ได้เลยกับปัญหาของวชิราลงกรณ์ ตอนต้นทศวรรษ 2533 เขาจะทำตัวดีขึ้นในฐานะที่ภักดิ์ ผู้คนมีความหวังว่าการลดจำนวนเรื่องเล่าขานถึงวีรกรรมของเขามีความเชื่อมโยงกับการที่สุจาริณีได้รับการยอมรับอย่างไม่เป็นทางการในวัง ในปี 2534 ในวันเกิดครบ 39 ปีของเขา วชิราลงกรณ์เชิญสื่อมวลชนไทยมาที่วังเมืองนนท์ สุจาริณีต้อนรับทักทายนักข่าวในท่งที่ภรรยาเจ้าเต็มขั้น บอกว่า “วชิราลงกรณ์ต้องการให้งานนี้ไม่เป็นทางการมากที่สุด ให้เป็นกันเอง ไม่มีอะไรซีเรียส คือว่า ข่าวลือไม่ค่อยดีมีมาอยู่เรื่อย ๆ อาจเป็นเพราะว่าสื่อไม่เคยได้มีโอกาสได้ทำความรู้จักวชิราลงกรณ์อย่างเป็นทางการส่วนตัว เราจึงคิดว่านี่น่าจะเป็นโอกาสอันดีสำหรับพวกเราทุกคน”¹

การนำเสนออย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยอย่างนี้ทำให้ทั้งสองได้แต่มออย่างมาจากวังและสาธารณะ เมื่อบวกกับการลดฐานะของภรรยาของวชิราลงกรณ์คือ โสมสวัสดิ์ จาก “พระวรชายา” มาเป็น “พระวรราชธิดาดามาดู (แม่ของหลานของราชา)” ทั้งสองเหตุการณ์นี้ทำให้ชัดเจนว่าลูกชายทั้งสองของสุจาริณีคือแก่นรุ่นต่อไปของตระกูลจักรี

ในปี 2535 วชิราลงกรณ์หมั้นทำหน้าที่แทนภูมิพลในงานพิธีต่างๆ ทั้งของรัฐและศาสนา อย่างเช่นเดินทางไปอินเดียเพื่อสักการะสถานที่สำคัญๆ ทางพุทธศาสนา ขณะเดียวกัน เขาก็ประจบประแจงเอาใจแม่ด้วยการพาเธอออกเที่ยวยังร้านอาหารและไนท์คลับหรูในกรุงเทพฯ เขาให้ลูกชายที่โตๆ แล้วบวชที่วัดบวรฯ ก่อนถึงวันเกิดของเธอ เขาร่วมกับทางกองทัพสร้างตำหนักไม้สักหุรหุราสิริยาลัยให้เธอริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่อยู่ชานเขา ยังเป็นประธานในพิธีปลูกเสกรอยพุทธบาททองคำที่สร้างขึ้นมาให้แม่ของเขาอีกด้วย

ในเดือนกรกฎาคม 2535 วชิราลงกรณ์พบสื่อมวลชนอีกครั้งหนึ่งก่อนถึงวันเกิดของเขา² คราวนี้ไม่ปรากฏสุจาริณีหรือลูกๆ ของทั้งสอง แต่เขาก็พูดถึงพวกเขาโดยไม่เอ่ยถึงโสมสวัสดิ์กับลูกสาว พัชรกิติยาภา การใคร่ครวญเรื่องชีวิตและบุญกรรมของเขาถูกถือว่าการสำแดงอันหาได้ยากยิ่งถึงปรีชาญาณแห่งธรรมราชาที่กำลังผุดแทงหน่อขึ้นมา “ไม่มีใครมีชีวิตที่ราบรื่นอยู่ตลอดเวลา แต่ที่สำคัญต้องระลึกว่าไม่มีวันสายเกินไปที่จะ

¹ *Bangkok Post*, July 27, 1991.

² *Bangkok Post*, July 21, 1992; *Nation*, July 21, 1992.

ทำในสิ่งที่ดี ๆ ไม่มีคำว่าสายเกินไปที่จะเริ่มทำงานหรือแสวงหาความรับผิดชอบ มีพุทธพจน์ว่าไม่มีกรรมใดที่จะสำคัญไปกว่าการกระทำในปัจจุบัน”³

เขายกตัวอย่างใครที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตยังสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ หากทำดังนั้น “ชีวิตที่เหลือของพวกเขาจะมีความหวังและทำประโยชน์ได้” เขากำลังบอกว่า ในวัย 40 เขาไม่ได้เป็นหนุ่มเลือดร้อนอีกต่อไปแล้วและตั้งใจที่จะทำความดีในอนาคต มันไม่ได้ปิดเป้ากิตติศัพท์ของเขาหายไปโดยสิ้นเชิง และสิ้นปี 2535 วัชรलगกรณ์ก็ออกมาแก้ต่างให้ตัวเองในการพบปะนักข่าวไทยอีกรอบหนึ่ง⁴ หลังจากสนทนาทั่วไปเกี่ยวกับงานการของวัชรलगกรณ์ นักข่าวไทยรัฐที่เป็นหนังสือพิมพ์ใหญ่ที่สุดของประเทศ ที่เจ้าของมีสัมพันธไมตรีกับวัชรलगกรณ์ ก็ถามคำถามที่เห็นได้ชัดว่าเดี๋ยวก่อนมาก่อน วัชรलगกรณ์มีธุรกิจส่วนตัวไหม? “เรารอคำถามนี้มานานแล้ว... มันเป็นเรื่องที่น่าหงุดหงิดมากสำหรับเรา... เพราะบางทีบางคนพูดมากเกินไปว่าเรามีธุรกิจพวกผับ บาร์ ดิสโกเธค อะไรก็ตามแต่ นี่เป็นของเสียโอ นั่นเป็นของเสียโอ และโน่นเป็นของเสียโอ... เสียโอเป็นเจ้าของบริษัททรีสต์ บริษัทไฟแนนซ์ แชนร์... เป็นเสียพันล้าน”

เขายกตัวอย่างตรงกันข้าม พ่อแม่ของเขาไม่เคยสั่งสอนอะไรแก่เขานอกจากการรับใช้ประเทศชาติ “เราไม่มีประสบการณ์ในเรื่องพรรคนี้เลย ถ้าเราทำจริง ธุรกิจก็คงเจ๊งเป็นล้านๆ อาจเจ๊งหมดเลย... เราไม่เคยศึกษาการบริหารจัดการธุรกิจ... มีแต่จะทำอะไรที่จะสร้างความดีแก่ชาติบ้านเมือง และไม่ทำอะไรที่จะก่อผลเสียแก่ประเทศชาติ หรือละเมิดกฎหมาย หรือผิดศีลธรรม... หรืออะไรที่จะเป็นผลเสียแก่คุณภาพและอนาคตของเยาวชน” อันหลังนี้หมายถึงเรื่องในทศวรรษที่เขาถูกหาว่าเป็นเจ้าของ อนุญาตให้เยาวชนเข้าและเปิดเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด เขาปฏิเสธเรื่องนี้ และยังคงปฏิเสธว่าไม่ได้อยู่เบื้องหลังหวยลือคเมื่อสองสามปีก่อนหน้านั้น หากเขาทำ เขายก เขาก็คงรวบไปแล้วตอนนี้ “ขอออกว่าเป็นเรื่องไม่จริงทั้งหมด ใครก็ตามที่ทำผิดควรปล่อยให้เป็นหน้าที่ของตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ และใครที่ใช้ชื่อของเรา หรืออ้างว่ามีเราคุ้มครอง หรือบอกว่าเราเกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของพวกเขา ก็ให้แจ้งความ ตั้งข้อหา... ต่อให้ลูกน้องของเราก็ไม่เว้น”

เขาเห็นว่าพ่อของเขาให้เงินเขามากพอเพียงสำหรับความจำเป็น “เงินที่เราใช้จ่ายได้มาอย่างสุจริต เราไม่ต้องการแต่ต้องเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริตบนความทุกข์ร้อนของผู้อื่น” การปฏิเสธของเขาวางอยู่บนรากฐานแนวคิดเรื่องความบริสุทธิ์ผุดผ่องและความล่งละเมิดมิได้อันติดตัวมาแต่กำเนิดของชาวจักรี เป็นไปไม่ได้เลยที่เขาจะนอกกลุ่มนอกจากดำเนินรอยตามพ่อของเขา

³ ปัจจุบันกรรม

⁴ ดูไทยรัฐ, มติชน, Bangkok Post, และ Nation, ทั้งหมด 31 ธันวาคม 2535; Nation, January 5, 1993; และ Far Eastern Economic Review, January 14, 1993.

วันถัดมาหนังสือพิมพ์ทั้งหมดรายงานคำแถลงของวชิราลงกรณ์เป็นข่าวพาดหัว ผลที่เกิดขึ้นเป็นบวกมากกว่าลบนิดหน่อย สำหรับบางคน มันทวนความทรงจำที่แยๆ ให้ขุ่นขึ้นมาอีกและสร้างความสงสัย คนอื่นๆ ยกประโยชน์ให้จำเลย อาจเพราะว่าเขาเป็นว่าที่กษัตริย์ แต่วันถัดมาเรื่องนี้ก็หายไปจากสื่อโดยสิ้นเชิง

วชิราลงกรณ์ไม่ได้เปลี่ยน ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น เขาเอาเงินจำนวนมากจากนักธุรกิจเพื่อแลกกับการเปิดโครงการใหญ่โตต่างๆ เช่น รถไฟฟ้าสายกายเทรนและโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่ ในแวดวงทหาร เป็นที่รู้กันว่าเขาได้ทำร้ายหรือกระทบนายทหารมาราวสองโหลเห็นจะได้ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2523 ส่วนใหญ่เป็นทหารที่มีชื่อชั้นที่ไปทำให้เขาไม่สบายใจ⁵ เดือนมีนาคม 2536 เขาสั่งปลดหัวหน้ากองรักษาความปลอดภัยที่เป็นพลตรีที่ได้รับการยอมรับอย่างสูง วชิราลงกรณ์กระจ่ายข่าวว่าพลตรีคนนี้ใช้ชื่อเขาไปหากิน แต่น้อยคนที่จะเชื่อ บรรดานายทหารระดับสูงของกองทัพแสดงความไม่พอใจในเรื่องนี้ออกมาให้เป็นที่รู้กัน

ถึงกระนั้น ความพยายามของวชิราลงกรณ์ที่จะปรับปรุงภาพพจน์ของตัวเขาก็ส่งผลต่อพ่อแม่ของเขา ปลายปี 2535 เขาได้รับอนุญาตให้ฟ้องหย่าจากโสมสวัสดิ์ได้ เป็นก้าวสำคัญในการที่จะแต่งงานกับสุจาริณี เขาได้ออกแรงพยายามเรื่องนี้มาอย่างยาวนาน โสมสวัสดิ์ปฏิเสธไม่ยอมหย่ามาตลอดหลายปี โดยวชิราลงกรณ์ก็มีทั้งเหตุเชิงกฎหมายและไฟเขียวจากพ่อ ในปี 2533 กฎหมายหย่าของไทยมีการเปลี่ยนแปลง บางคนบอกว่ามีเหตุมาจากกรณีของวชิราลงกรณ์ กฎหมายใหม่อนุญาตให้สามีและภรรยาที่แยกกันอยู่โดยสมัครใจเป็นเวลาสามปีขึ้นไปมีเหตุให้หย่าร้างได้เนื่องจากไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้

ว่ากันว่าในเวลานั้น โสมสวัสดิ์ยังคงปฏิเสธข้อเสนอหลายล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับการหย่า ด้วยการสนับสนุนจากแม่ของเธอและปีกหนึ่งของวังที่มั่งคั่งจะให้เธอเป็นราชินีให้ได้ โสมสวัสดิ์รู้ว่าพวกเขาแยกกันอยู่ยังไม่ถึงสามปีนับแต่กฎหมายใหม่มีผลบังคับใช้ ฝ่ายเธอยังโต้แย้งด้วยว่าไม่เคยมีการหย่าร้างอย่างเป็นทางการในครอบครัวกษัตริย์มาก่อน กระทั่งกษัตริย์อย่างจุฬาลงกรณ์ที่มีฮาเร็มใหญ่โตก็ยังคุ้มครองสถานะภรรยาที่เป็นทางการ

ในปี 2535 ประมาณ ชันชื่อผู้พิพากษาระดับอาวุโสที่แสบลึกลับถูกเรียกมาจัดการไกล่เกลี่ยเพื่อหลีกเลี่ยงการขึ้นโรงขึ้นศาลชายหน้าประชาชี ด้วยระยะเวลาใกล้ครบกำหนดสามปีที่แยกกันอยู่แล้ว ในเดือนมกราคม 2536 วชิราลงกรณ์ฟ้องหย่าในศาลครอบครัวและเยาวชนที่ภรรยาของประมาณเป็นผู้พิพากษาใหญ่อยู่ ข้อกล่าวหาที่เขาใส่ต่อโสมสวัสดิ์เป็นเรื่องที่ปั้นแต่งอย่างโหดร้าย โทษว่าเป็นความผิดของเธอทั้งหมดที่ความสัมพันธ์ล้มเหลว⁶ วชิราลงกรณ์บิดเบือนข้อเท็จจริงของเหตุการณ์จริงเพื่อแสดงว่าสร้างความเสื่อมเสียแก่สถาบัน

⁵ สัมภาษณ์พิเศษทหารต่างชาติดระดับอาวุโสที่ประจำประเทศไทย, 2537.

⁶ ศาลครอบครัวและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี, เอกสาร #79/2536, 27 มกราคม 2536.

กษัตริย์ ตั้งแต่การทะเลาะวิวาทไปจนถึงเครื่องเพชรยืมมาที่หายไประหว่างเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ในช่วงที่
วชิราลงกรณ์อยู่ในอเมริกาในปี 2523 ในเรื่องเกือบทั้งหมด รวมถึงเครื่องเพชรที่หายไป วชิราลงกรณ์ต่างหาก
ที่เป็นผู้ผิด

การไต่สวนดำเนินไปอย่างปิดลับ แต่เอกสารในคดีถูกเผยแพร่ไปทั่วกรุงเทพฯ เมื่อถึงตาโสมสวัสดิ์ให้
การ เธอทำอะไรไม่ได้เลย เธอไม่สามารถบอกว่าวชิราลงกรณ์โกหก เพราะกระทั่งพูดในศาล ก็จะเป็นการหมิ่น
พระบรมเดชานุภาพ โดยที่ภูมิพลลอยตัวพ้นจากสมรภูมินี้ เธอทำได้เพียงบอกว่าภูมิพลไม่เห็นชอบ แต่
ประมาณก็แก้ล้าด้วยการตัดสินใจว่าแม้ว่ากฎหมายโบราณต้องให้กษัตริย์เซ็นรับรองการแต่งงานของคนใน
ครอบครัว แต่ไม่ได้ระบุอะไรเกี่ยวกับการหย่าร้าง โสมสวัสดิ์น่วม เธอจะอุทธรณ์ก็ได้ แต่ผู้พิพากษาอุทธรณ์ก็จะ
เป็นตัวประมาณเอง

การหย่าเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในเดือนกรกฎาคม 2536 ลือกันว่าสิริกิติ์จ่ายค่าเสียหายแก่โสมสวัสดิ์ไปสอง
สามล้านเหรียญสหรัฐฯ เธอยังคงอาศัยอยู่ในวัง และผู้สนับสนุนของเธอก็แสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวด้วย
การจัดงานเลี้ยงสำหรับวันเกิดครบสามรอบของเธอในเดือนนั้น วชิราลงกรณ์ทำเครื่องหมายแห่งชัยชนะด้วย
การหล่อพระพุทธรูปและกวนอิมเพื่อไปตั้งแสดงในวัดบวรฯ ซึ่งผู้เปิดผ้าคลุมรูปหล่อเหล่านี้ไม่ใช่ญาติวงศ์
เป็นเจ้าของ แต่เป็นสุจาริณี

ดูที่ว่าภูมิพลจะโอเคกับเรื่องนี้ เนื่องจากวชิราลงกรณ์กับสุจาริณีกำหนดการแต่งงานในปลายเดือน
กุมภาพันธ์ 2537 ในวัง ตามประเพณี พระสวตมนต์ขณะที่ยังมีพล สว่างวาลย์กับผู้เฒ่าผู้แก่อื่นๆ ให้ศีลให้พรด้วย
การรดน้ำศักดิ์สิทธิ์ลงบนศีรษะของคู่บ่าวสาว ดูที่ว่าสิริกิติ์จะกระอักกระอ่วนกับเรื่องหลานสาว เธอจึงอยู่
ต่างจังหวัด การแต่งงานครั้งนี้มีนางตีเป็นของตัวเอง คือ ฝนตกในช่วงหน้าแล้ง ลือกันว่าเป็นฝนเทียมที่เกิด
จากฝีมือของหน่วยฝนหลวง

ไม่มีการบอกกล่าวอย่างเป็นทางการ และผู้คนก็รับรู้กันปากต่อปากว่าทั้งสองแต่งงานกัน เธอไม่ได้รับ
ฉายาใหม่แต่สามารถใช้ชื่อนามสกุลของครอบครัวได้ หม่อมสุจาริณี มหิตล ณ อยุธยา เธอได้รับยศทหารพันตรี
และมีโอกาสที่จะให้คำวินิจฉัยในศาล ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ตามขนบแห่งการผดุงความยุติธรรมของเจ้า ทว่าเป็น
ศาลทหาร มีนัยว่าสถานะใหม่ของเธอยังถูกฝืนลูกคน

วาระออกโรงอย่างเป็นทางการคือวันเกิดครบ 42 ปีของวชิราลงกรณ์ในวันที่ 28 กรกฎาคม สื่อตีพิมพ์
ภาพเขา สุจาริณีและลูกๆ ทำบุญปล่อยนกปล่อยปลาและใส่บาตร ในการเลี้ยงมือเหียงนี้กับลูกๆ
ได้รับการปฏิบัติในฐานะเจ้าเต็มขั้น⁷ ทั้งคู่ได้รับการถ่ายทอดว่าพูดจาอย่างอบอุ่นเป็นกันเอง และวชิราลงกรณ์

⁷ *Nation*, August 1, 1994; *Bangkok Post*, July 30, 1994; *มติชนสุดสัปดาห์*, 5 สิงหาคม 2537

ประกาศว่าเขาจะเริ่มโครงการการกุศลต่างๆ เร็วๆ นี้และเดินทางสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับหลายประเทศ เขายังจะช่วยสร้างศูนย์โรคหัวใจ 20 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในนามของแม่ โดยใช้งบจากรัฐ งานการกุศลสลากรีนแบ่งชุดพิเศษ และ(เขาเสนอ)ภาษีพิเศษจากน้ำมันรถยนต์ มันเปลี่ยนจากการบริจาคตามสมัครใจที่สนับสนุนโครงการของมูลนิธิ

วังปึกโสมสวัสดิ์ได้ด้วยจดหมายที่ไม่ลงชื่อโจมตีวชิราลงกรณ์ตลอดจนสิริกิติ์อย่างยืดยาว มีการเรียกวชิราลงกรณ์ว่าคนบ้ากามและตีตราสุจารีณีว่าเป็นโสเภณีที่ครอบงำเขาด้วยคุณไสยทางเพศ พวกเขากล่าวหาว่าวชิราลงกรณ์สั่งอ้อมฆ่าผู้คนและยกยอกเงินการกุศลไปใช้สร้างตำหนักของสิริกิติ์ที่อยุธยา บอกว่าเขาร่วมมือกับนักธุรกิจแสวงหาผลประโยชน์ “พวกเขาไม่ตระหนักหรืออย่างไรว่าจะเป็นราชากับราชินีไม่ได้หากไม่ได้รับการเคารพและการสนับสนุนจากประชาชนไทย?” จดหมายนั้นถาม “เราจะทำอะไรได้บ้างที่จะป้องกันไม่ให้ไอ้ที่มกับนังแพศยาได้สถานะที่สูงส่งอย่างนั้น?” ในส่วนของสิริกิติ์ ที่ถูกเรียกในจดหมายว่า “Suzie Wong ของคนไทย” ถูกพูดถึงว่า “เพื่อนคนไทยที่รัก 12 สิงหาคม...ถูกเรียกทั่วไปว่าเป็นวันแม่ของคนไทยทั้งชาติ แต่แค่ถามตัวเองดูว่าโสเภณีแก่ชั้นสูงคนนี้จะได้รับการยกย่องให้เป็นแม่ของคนไทยทั้งชาติจริงๆ หรือ?... เธอแต่งตัวยังกับเป็นดารานักแสดงบนเวที... น่าอับอาย... นังปีศาจคนนี้ไม่มีหลักศีลธรรมโดยสิ้นเชิง”

จดหมายฉบับนี้บอกว่าพฤติกรรมของสิริกิติ์เป็นลักษณะประจำครอบครัว โดยบอกว่าบุษบา น้องสาวของเธอและอดุลกิติ์พี่ชายของเธอต่างก็ได้ทอดทิ้งคู่ครองไปหาคนใหม่ “จะเห็นได้ว่าพวกนี้ชั่วร้ายขนาดไหนทั้งพี่ทั้งน้อง... เราจะยังบริจาคเงินให้มันไปสูญเปล่ากับความเสเพลอย่างนี้อยู่อีกหรือ?... เราต้องต่อต้านโสเภณีแก่ชั้นสูงคนนี้ ขอให้หล่อนตกนรกหมกไหม้และลูกๆ ก็ไม่ได้ผุดได้เกิด” จดหมายสรุปว่า “ถ้าคุณเกิดมาเป็นคนไทย คุณจะต้องผินทอนกับเรื่องนี้ต่อไป เราเป็นประเทศยากจน และจะจนต่อไป... คำทำนายโบราณจะเป็นจริง คือ ตระกูลนี้จะมีกษัตริย์เก้าคนเท่านั้น ถ้ามีคนทีสิบ มันจะเป็นหายนะ โสมม เสื่อมถอยและชั่วร้าย... ขอเรียกร้องให้ประชาชนทุกคนร่วมกันต่อต้าน” ลงชื่อ “พลเมืองไทย” แต่คนเขียนไม่ใช่พลเมืองธรรมดา รายละเอียดซึ่กลับไปวัง และหลายคนเชื่อว่าคนเขียนจะเป็นใครไปไม่ได้นอกจากแม่ของโสมสวัสดิ์ผู้เป็นภรรยาของอดุลกิติ์ คือ พันธุ์สวัสดิ์

จดหมายนี้ยังยืนยันข่าวลือที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างวชิราลงกรณ์กับสุจารีณีกำลังร้าวฉาน บอกว่าสุจารีณีหนีเขาไปในปลายปี 2536 เพราะเขาเอาผู้หญิงอีกคนหนึ่งเข้ามาอยู่ในวังนันทบุรีด้วย สุจารีณีร่วมแบ่งปันตัวเขากับผู้หญิงอื่นมานานแล้ว แต่ไม่มีใครย้ายเข้ามาได้ ในกรณีนี้ว่ากันว่าเธอบินไปอังกฤษพร้อมกับลูกห้าคนและขู่ว่าจะฆ่าพวกเขากับตัวเธอเองถ้าวชิราลงกรณ์ไม่เอาผู้หญิงคนนั้นออกไป นัยสำคัญของเรื่องนี้คือว่าสุจารีณีไม่เหมาะสมกับตำแหน่งเจ้าโดยพื้นฐาน การหลบหลานของมูลนิธิไปเท่ากับว่าเธอไม่เห็นตระกูลสำคัญกว่าผลประโยชน์ของตัวเอง

เรื่องราวเหล่านี้ผันไปสู่การศึกษาชิงบารมีรอบใหม่ระหว่างโสมสวัสดิ์กับสุจาริณี โสมสวัสดิ์ที่ไม่เคยพยายามจะสร้างภาพเป็นเจ้าชายนทำงานมาก่อน จู่ๆ ก็ออกงานสาธารณะ พร้อมลูกสาว พัชรกิติยาภาและสิรินธร วชิราลงกรณ์กับสุจาริณีสู้กลับด้วยการออกงานพิธีสำคัญทั้งของรัฐและการกุศล พร้อมด้วยลูกๆ เขาพาครอบครัวเดินสายต่างจังหวัดเพื่อแสดงความแน่นแฟ้นกับชาวนาและแผ่นดินตามธรรมเนียมเชิงสัญลักษณ์นิยม คราวหนึ่ง ต่อหน้าข้าราชการระดับสูงนับสิบ ชาวบ้านหลายร้อยและกล้องโทรทัศน์ ลูกชายสามคนแรกของเขาโจนลงท้องนาในชุดชาวนา ย่ำโคลนเดินไถนาตามหลังควายแล้วหว่านกล้า หลายเดือนต่อมา พวกเขากลับมาที่เดิมเพื่อร่วมเก็บเกี่ยว ความพยายามอย่างนี้ประสบความสำเร็จพอสมควร วชิราลงกรณ์กับครอบครัวเริ่มปี 2538 อย่างมีน้อมนใจ เขาบอกผู้สัมภาษณ์ว่าเขากับสุจาริณีทำงานร่วมกันในฐานะ “คู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย” ช่วยเหลือประชาชนในลักษณะ “พ่อและแม่ดูแลลูก”⁸

แต่แล้วสิ่งต่างๆ ก็ดูเหมือนดำเนินผิดพลาดไป ข่าวลือหามูลไม่เจอสองเรื่องแพร่สะพัดเมื่อต้นปี 2538 บ่งบอกว่าอนาคตของทั้งสองมีดมัว เรื่องแรก หลวงพ่อคุณพุดกับวชิราลงกรณ์ว่าเขาจะไม่ได้เป็นกษัตริย์ สิรินธรจะได้เป็น ว่ากันว่าเขาโกรธมาก คำหรือไม่กี่ดีหลวงพ่อกุณ แล้วก็เดินผละจากไป เรื่องที่สองบอกว่าวชิราลงกรณ์เข้าหาภูมิพลเพื่อจะขอให้เขาและสุจาริณีได้รับการยอมรับว่าเป็นว่าที่กษัตริย์และราชินี ก่อนที่จะทันได้ขอเสร็จ ภูมิพลก็ชิงขัดจังหวะและบอกว่าเขาจะให้อะไรก็ได้ถ้าหากวชิราลงกรณ์ทำอะไรอย่างหนึ่งให้เขาเสียก่อน นั่นคือ บวชเป็นพระตลอดชีวิต

จะจริงหรือไม่ เรื่องเหล่านี้มีน้ำหนักเมื่อภูมิพลเข้าโรงพยาบาลในเดือนมีนาคม 2538 ยกเว้นหนเดียวในช่วงแรกๆ แล้ว วชิราลงกรณ์ไม่เคยเห็นไปเยี่ยมเลย สุจาริณีก็ไม่เคยไป แต่โสมสวัสดิ์ไป ทั้งประเทศสังเกตและสำเนียงว่ามีอะไรบางอย่างไม่สู้ดี เมื่อสังวาลย์เข้าโรงพยาบาลอีกรอบในเดือนมีนาคม แล้วก็ตาย วชิราลงกรณ์ถึงโผล่ออกมาอีกครั้ง แต่สุจาริณีกับลูกๆ แทบไม่ปรากฏ เมื่อการไว้ทุกข์ดำเนินไปตลอดปี 2538 ที่เหลือสุจาริณีก็ไม่ค่อยได้เห็นอีกแล้ว ขณะที่วชิราลงกรณ์ทำหน้าที่ในพิธีต่างๆ ตามปกติ ระหว่างนั้น โสมสวัสดิ์ทั้งออกงานและได้รับการยกย่อง เมื่อน้ำท่วมกรุงเทพฯ ในเดือนพฤศจิกายน เธอออกไปมอบถุงยังชีพแก่ผู้ประสบภัย⁹

ปัญหาในครอบครัววมืดลึกลับที่สุดสุดยอดในช่วงโกล้งานเผาศพสังวาลย์กับงานฉลองภูมิพลนั่งบัลลังก์ 50 ปีในปี 2539 ด้วยสื่อที่อ้อมล้นไปด้วยการโฆษณายกย่องสถาบันภูมิพล ไม่มีใครนึกได้ว่าจะมีอะไรที่จะทำให้เสีย

⁸ *Nation*, January 3, 1995.

⁹ ข่าวข่าววัง, หลายช่อง, 10-11 พฤศจิกายน 2538; *Nation*, November 11, 1995; *Bangkok Post*, November 13, 1995, and January 19, 1996.

บรรยากาศการฉลองได้ ชาวกรรมาธิการอันนุวยาคริกโครมระหว่างชาร์ลส์กับไดอานาในช่วงนั้นดูเหมือนจะทำให้ครอบครัวมหิตลุดดีขึ้นมา แต่แล้วกรมข่าวลือประจำพระราชสำนักก็แพร่เรื่องราวตอใหม่เกี่ยวกับสุจาริณีกับลูกๆ ออกมา ลือกันว่าลูกๆ ของวชิราลงกรณถูกจับพร้อมยาเสพติดในโรงเรียนที่อังกฤษ แล้วก็ว่ากันว่าสุจาริณีเองที่ถือหนังสือเดินทางทางการทูต ถูกจับที่สนามบินที่ลอนดอนข้อหาลักลอบขนยาเสพติด¹⁰ เช่นเคยจะจริงหรือไม่จริง ข่าวลือต่างๆ ส่งผลอย่างมากต่อการสร้างทัศนคติของสาธารณะเกี่ยวกับครอบครัวนี้ กิตติศัพท์ของสุจาริณีตั้งเหว และเธอหายหน้าหายตาไปเลย

ระหว่างนั้น วชิราลงกรณก็ย้ายเดือนบรรดาชนชั้นนำที่รู้ข้อมูลว่าเขาสามารถเป็นอันตรายได้เพียงใด วันที่ 1-2 มีนาคม ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดครั้งแรกระหว่างผู้นำเอเชียและยุโรป มันเป็นการยกสถานะของไทย และภูมิพลก็จัดงานรับรองใหญ่โตสำหรับประธานาธิบดีกับนายกฯ ที่มาเยือน วชิราลงกรณให้การต้อนรับนายกฯ ญี่ปุ่น Ryutaro Hashimoto ไปอีกแบบหนึ่ง เมื่อโบอิง 747 ของฮาชิโมโตร่อนลงที่สนามบินดอนเมืองในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ก่อนที่เครื่องบินจะเคลื่อนมาถึงบริเวณที่ปูพรมแดงเพื่อให้ผู้โดยสารลง ก็ถูกขวางไว้ด้วยเครื่องบินเอฟ-5 สามลำที่นำฝูงโดยวชิราลงกรณเอง ช่างภาพที่อยู่บริเวณจุดจอดถูกบังคับให้วางกล้องถ่ายรูประหว่างที่วชิราลงกรณขวางลำคณะญี่ปุ่นไว้บนพื้นสนามบินอย่างนั้นเป็นเวลาสี่สิบนาที ก่อนที่จะผละจากไป¹¹ ดูท่าว่าวชิราลงกรณทำการแก้แค้นสำหรับการรับรองของฝ่ายญี่ปุ่นที่เขากล่าวหาว่าหมิ่นเกียรติเขาในการไปญี่ปุ่นเมื่อปี 2530 รัฐบาลไทยและญี่ปุ่นต่างขายนหน้าอย่างแรง และฝ่ายญี่ปุ่นก็ปล่อยให้เรื่องนี้ผ่านไปโดยไม่มีการประท้วงหรือออกความเห็นใดๆ

ระหว่างนั้น วชิราลงกรณก็ทำหน้าที่ชำระบัญชีให้กับจุฬารณน้องสาวตัวเอง ตามคำร่ำลือในแวดวงชาววัง ก่อนหน้านั้นเขาเคยส่วงวาลัยไม่นาน วชิราลงกรณเรียกวีระยุทธที่ระหองระแหงกับภรรยาที่วังนนทบุรี วีระยุทธเจอกับวชิราลงกรณ พร้อมด้วยหัวหน้าองคมนตรีเปรมกับทหารระดับหัวของกองทัพ เล่ากันว่า บนโต๊ะของวชิราลงกรณมีปืนกระบอกหนึ่งวางอยู่พร้อมกับใบหย่าที่เสนอเงินจำนวนเล็กน้อย รูปการณั้ซ้ำรอยเดิมเหมือนคราวที่เขาถูกบังคับให้แต่งงานกับจุฬารณเมื่อ 16 ปีก่อนหน้า เขายอมสยบแล้วก็ใส่หัวตัวเองกลับไปอยู่สหรัฐฯ ตามเดิม

งานเผาศพสังวาลัยช่วยยืนยันความปั่นป่วนในครอบครัวแก่สาธารณะ จุฬารณมาร่วมงานโดยปราศจากวีระยุทธแต่มีลูกสาวสองคนเคียงข้าง ซึ่งดูละเอียดใจทั้งคู่ ธงทองนักพากย์งานศพก็ไม่มีคำอธิบาย ทั้งที่เขาบรรยายรายละเอียดของคนนั้นคนนี้ถี่ยิบว่ามีประวัติมีความสัมพันธ์ส่วนตัวอย่างไร เมื่อสุจาริณีปรากฏตัว

¹⁰ ไม่มีหลักฐานในพื้นที่สาธารณะที่จะยืนยันเรื่องนี้ แต่ชนชั้นสูงไทยบางส่วนเชื่อกัน

¹¹ สัมภาษณ์กับผู้เห็นเหตุการณ์, 2539.

ที่งานฉาบปูนกิจกรรมต่างๆ ชงทองก็เจียบเป็นเป่าสาก ไม่ยอมระบุว่าพวกเขาเป็นใคร การละขำนี้เป็นที่สังเกตกันไปทั่ว แต่ไม่มีใครแน่ใจว่ามันหมายความว่าอะไรจนกระทั่งสองสามสัปดาห์ให้หลัง วันที่ 26 พฤษภาคม ชาวชาววังแพร่ภาพวีดิทัศน์หน้าตาตมึงที่เดินลงจากเครื่องบินพาณิชย์ที่สนามบินดอนเมืองพร้อมด้วยลูกสาวที่เกิดกับสุจาริณีคือ บุษยาน้ำเพชร เด็กหญิงที่เขาไม่เคยใส่ใจอย่างจริงจังมาก่อน วันถัดมาภาพเหตุการณ์นี้ถูกตีพิมพ์ตามหน้าหนังสือพิมพ์โดยไม่มีคำอธิบาย

จากนั้นวันที่ 28 มีนาคม วชิราลงกรณ์ก็ไปประกาศใส่สุจาริณีออกจากวังอย่างครึกโครม คนของเขาปิดป้ายและแจกจ่ายเอกสารที่กล่าวหาว่าเธอคบชู้กับองครักษ์ของเขาชื่อ พล.อ.อ.อนันต์ รอดสำคัญ เอกสารชิ้นหนึ่งลงชื่อนายกฯ บรรหาร เป็นหนังสือไล่อันต์ออกจากกองทัพ อีกชิ้นหนึ่งปะหัวด้วยรูปถ่ายหนังสือเดินทางของอนันต์และสุจาริณี ประกาศว่าทั้งสองทรยศต่อสถาบันกษัตริย์ คบชู้และข่มเหงบุษยาน้ำเพชร “หากพบเจอสองคนนี้ที่ใด ช่วยไล่พวกมันไป และประนามความชั่วช้าของพวกมัน” โบปลินันบอก แคมทำด้วยคำเตือนจากวชิราลงกรณ์ว่าอนันต์จะเจอหนักกว่านี้ถ้าขึ้นสู่ออกกล่าวหาและควรจะออกจากประเทศนี้ไปโดยไม่ต้องกลับมา เอกสารอีกชิ้นหนึ่งเป็นคำสั่งของวชิราลงกรณ์ต่อกระทรวงต่างประเทศ ลงวันที่ 24 พฤษภาคม ให้ยกเลิกหนังสือเดินทางทางการทูตของสุจาริณีกับอนันต์ ขณะเอกสารเหล่านี้แพร่กระจายไปทั่วกรุงเทพฯ ภาพดิจิทัลของสุจาริณีเปลือยก็ถูกส่งเป็นดิสเก็ตต์ไปตามสถานทูตกับหนังสือพิมพ์ต่างๆ และโพสต์ลงในอินเทอร์เน็ต

กรุงเทพฯ บื้อไปเลย ประเทศไม่เพียงแต่กำลังอยู่ในระหว่างเตรียมการสำหรับงาน 50 ปีนี้บัลลังก์เท่านั้น แต่ยังคงอยู่ในบรรยากาศเข้มข้นของความไม่ไว้วางใจต่อรัฐบาลบรรหารฯ ที่รุ่งเรืองด้วยเรื่องอื้อฉาวมากมาย มีหนังสือพิมพ์สองฉบับเท่านั้นที่กล้ารายงานเรื่องนี้ ซึ่งทั้งสองฉบับมีความเชื่อมโยงกับตรีศยุท เทวกุล คนสนิทของเปรม¹²

คำอธิบายค่อยๆ เล็ดรอดออกมา วังเชื่อว่าสุจาริณีที่อยู่ในลอนดอนพร้อมลูกๆ ข่มเหงบุษยาน้ำเพชร ลูกสาวคนเล็กที่เกิดมาผิดคำทำนายที่ว่าสุจาริณีจะได้เป็นราชินีหากเธอได้ลูกชายห้าคน ประมาณวันที่ 23 พฤษภาคม วชิราลงกรณ์บินไปอังกฤษและนำลูกสาวกลับมา เขาสั่งให้บรรหารจัดการไล่และประนามอนันต์กับสุจาริณี มีรายงานว่าบรรหารเข้าพบวชิราลงกรณ์และภูมิพลหลายครั้งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ขณะเดียวกัน สุจาริณีก็ว่ากันว่าแจ้งความกับตำรวจอังกฤษว่าลูกสาวเธอถูกลักพาตัว แต่หากเธอทำอย่างนั้นจริง วังไทยกับวังอังกฤษก็ร่วมมือกันจัดการให้เรื่องนี้เจียบหายไป

¹² บางกอกโพสต์กับสยามโพสต์

เรื่องจริงจะเป็นอย่างไรนั้นไม่ชัดเจน บางทีอาจเกี่ยวข้องกับการข่มเหงรังแกบุษยาน้ำเพชร แม้ว่าวชิราลงกรณจะไม่เคยสนใจเธอมาก่อนเลยก็ตาม ส่วนเรื่องการคบชู้ระหว่างสุจารีณีกับอนันต์ที่เป็นลูกน้องของวชิราลงกรณและนักบินคู่มือมานานหลายปี ตามคำของผู้ช่วยทูตด้านทหารชาวต่างชาติที่ประจำกรุงเทพฯ รายหนึ่งที่รู้ข้อมูล เรื่องนี้ดำเนินมาสามปีแล้วเป็นอย่างน้อยโดยได้รับความเห็นชอบจากวชิราลงกรณเอง แต่เหตุผลที่แท้จริงนั้นไม่สำคัญ ไม่ว่าวชิราลงกรณจะห้ามอย่างไร สาธารณชนไทยก็พร้อมยอมรับว่าสุจารีณีกับอนันต์ได้ทรยศต่อเขา และเธอได้ข่มเหงน้ำใจเจ้าหญิงตัวน้อย วังสรุปว่าเธอไม่เหมาะกับการเป็นมเหสี วชิราลงกรณผ่านพ้นมรสุมลูกนี้ไปอย่างสง่าผ่าเผย

เพื่อเน้นย้ำบุญญาธิการ ระหว่างมรสุมปั่นป่วนในวันที่ 28 พฤษภาคม วชิราลงกรณทำพิธีหล่อพระพุทธรูปทองคำในบรมมหาราชวัง ในช่วงหลายวันต่อจากนั้น เขาเป็นประธานในงานศพแทนพ่อหลายครั้ง และสองสัปดาห์ต่อมาเขาก็ร่วมในงานมหรกรรม 50 ปีแห่งบัลลังก์ ข้างกายเขามีโสมสวลีกับลูกสาวทั้งสองอยู่ตลอดเวลา วันที่ 13 กรกฎาคม เขาไปร่วมงานวันเกิดโสมสวลี พร้อมกับลูกสาวสองคนอีกเช่นเคย และโสมสวลีก็ไปร่วมงานวันเกิดของเขาในวันที่ 28 กรกฎาคม

สำหรับคนไทยจำนวนมาก นี่คือนอบแบบแฮปปี้เอนด์ของเทพนิยาย เจ้าชายผู้ออกแวกหลงผิดกลับคืนสู่โสมสวลี ภรรยาผู้อดทนที่เป็นเจ้าหญิงเลือดน้ำเงินที่เหมาะสม เพื่ออธิบายเรื่องนี้คนของวังยกสูตรผสมเจ้าอันซลัมห์จรรยาขึ้นมา พวกเขายืนยันว่าเขากับสุจารีณีไม่ได้เคยมีอะไรมากไปกว่าการอยู่ร่วมกันแบบเจ้ากับไพร่ที่ฝ่ายหญิงไม่ได้เลื่อนชั้น และบอกว่าการหมั้นหมายกับโสมสวลียังคงเป็นผลอยู่ คนของภูมิพลรายหนึ่งอธิบายอย่างไม่ได้ตั้งใจให้ชนต่อความย้อนแย้งในคำพูดของตัวเองว่า การหย่าจากโสมสวลีไม่เป็นผล เนื่องจากว่ามันถูกจัดการในศาล ไม่ได้มีพิธีในวังที่ภูมิพลเป็นประธาน ส่วนการแต่งงานกับสุจารีณีก็ไม่เคยเป็นทางการเพราะมันเป็นพิธีที่ทำแต่ในวัง ไม่เคยมีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย!¹³

แต่พอถึงสิ้นปี ก็เข้าอีหروبเต็ม วชิราลงกรณไม่เคยออกงานกับโสมสวลีอีกต่อไป และเขาใช้เวลากับสาว ๆ ที่สรรหามาจากแหล่งต่าง ๆ เขายังอาศัยอยู่ที่วังนันทบุรีและวางแผนจะไลโสมสวลีออกจากวังในเมือง พฤติกรรมของเขาไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปจริงๆ ว่ากันว่าเขาอยู่เบื้องหลังการปลดอธิบดีกรมตำรวจพจน์ บุญยะจินดา เพราะพจน์กับภรรยาที่เป็นนางสนองในวังของวชิราลงกรณถูกกล่าวหาว่าช่วยสุจารีณีหนีออกนอกประเทศพร้อมเครื่องเพชรทั้งหมด มันเป็นสัญญาณอีกอันหนึ่งที่บอกว่าคนที่จะเป็นราชาคนที่สิบ ด้วยวัย 44 นั้น ยังคงดูร้ายและอยู่นอกเหนือการควบคุม

¹³ สัมภาษณ์ลับปกปิด ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับคำอธิบายนี้มาจากเลขานุ ส่วนตัวของภูมิพลคือ มล.พีระพงษ์ เกษมศรี

บางคนคิดว่าภูมิพลสามารถหาความปลอบประโลมใจได้จากความประพุดิอันไม่ต่างพร้อยของลูกสาวอีกคนคือ สิรินคร แต่กระทั่งเธอก็ทำให้เขาผิดหวังอยู่บ้าง ในต้นทศวรรษ 2533 เธอปฏิบัติหน้าที่ของเธออย่างไม่ขาดตกบกพร่อง แต่เธอแทบไม่ฉายแววที่จะเป็นผู้นำผู้กุมบังเหียนของวัง เธอยังคงดูอ่อนและอาโนเนะเกินไป พิมพ์หนังสือศึกษาเกี่ยวกับเดินทางต่างแดนของเธอ สนใจในประวัติศาสตร์และโบราณคดี ขณะเดียวกันเธอหลบเลี่ยงแรงกดดันอันเกิดจากพี่ชายของเธอและของวังในการเป็นอีกทางเลือกหนึ่งด้วยการไปต่างประเทศบ่อยๆ

พอย่าง 40 ในปี 2538 สิรินครแสดงแววของควมมีวุฒิภาวะและบารมีในสถานะของเธอ เธอสามารถสยบผู้คนรายรอบเธอได้อย่างง่ายดาย และแสดงความเห็นเป็นการส่วนตัวด้วยความมั่นใจ กระทั่งในประเด็นการเมือง เธอรับหน้าที่ดูแลลูกสาวของวชิราลงกรณ์คือ พัชรกิติยาภา ที่หลังจากสุจริตฎีกาไล่ออกไปก็กลายเป็นแคนดิเดตนัดหนึ่งในฐานะสำหรับการนั่งบัลลังก์ สิรินครยังได้ช่วยให้โสมสวัสดิ์สร้างภาพได้ดีขึ้นอีกด้วย

ถึงอย่างนั้น กล่าวกันว่าเธอยังคงเป็นที่อึดอัดคับข้องในใจของภูมิพล ที่มองเธอเป็นทายาทสืบงานพัฒนาของเขา เขาคาดหวังสิรินครให้แสดงตนว่ารอบรู้อย่างตัวเขาในเรื่องภูมิศาสตร์ อุทกศาสตร์ การสื่อสาร และการเกษตร กระทั่งเธอก็ยอมรับว่าตัวเองทำให้พ่อผิดหวัง ด้วยน้ำหนัและความอู้ยัยทำให้ลำบากที่จะย้ายโคลนย้ายเขาไปยังหมู่บ้านห่างไกล¹⁴ นี่ทำให้ภูมิพลนั่งลำบากใจกลางทางแยก ลูกชายมีพลังในการใช้อำนาจแต่มีวิจรรย์ญาณที่เลวร้ายและไม่สนใจประชาชน ลูกสาวใส่ใจและมีวิจรรย์ญาณที่ดี แต่ไม่มีพลังในการใช้อำนาจ

ท่ามกลางแสงมลังเมลิองแห่งการเฉลิมฉลองการนั่งบัลลังก์นาน เรื่องประดานี้ดูจะไม่มีอะไรเขย่าภูมิพลได้ อย่างน้อยก็ในภาพสาธารณะ ในวันเกิดของเขาปี 2539 แทนที่จะทอดถอนในเรื่องร้ายๆ ของป๊ออย่างเอลิซาเบธ เขาพูดจาอย่างมีสง่าราศรีแบบผู้อาวุโสอาบน้ำร้อนมาก่อนเกี่ยวกับชีวิต ราชอาณาจักรของเขา และความสำเร็จในรัชกาลของเขา เขาแสดงปรัชญาไปเรื่อยเปื่อย แสดงความหมกมุ่นแปลกๆ เกี่ยวกับตัวเลข วันเวลาของวาระการเฉลิมฉลอง อายุเฉลี่ยของคนที่นั่งฟังเขาพูด และอื่นๆ หลังจากบอกว่าประชาชนต้องการให้เขาปกครองต่อไปอีก 50 ปี ภูมิพลใคร่ครวญในท่วงท่าพุทธกรูว่าประเทศได้พัฒนาดีขึ้นมาเพียงใดแล้ว

จะบอกว่าสมัยโน้นกับสมัยนี้เป็นอย่างไร ต่างกันไหม ต่างกัน. จะว่าสมัยโน้นดีกว่าสมัยนี้ ก็พูดไม่ได้ ว่าสมัยนี้ดีกว่าสมัยโน้นก็พูดไม่ได้. อยู่ในปัจจุบันนี้เรามีสิ่งใด เราก็มีอยู่ในปัจจุบัน ในอดีตเราเคยมีอะไรก็

¹⁴ ดู Bangkok Post, February 4, 1994, and January 18, 1995.

ผ่านไปแล้ว ในอนาคตจะมีอย่างไร ก็จะต้องคอยดูว่าร่วมกันสร้างอย่างไร. ถ้าร่วมกันสร้างดีก็ดี ถ้าร่วมกันสร้างไม่ดี ก็เสียใจ ก็ไม่ดี...

ปัญหามีอยู่ว่า คำว่า "ดี" คืออะไร. ไม่มีทางที่จะวิเคราะห์ศัพท์ว่า "ดี" คือคำว่า "ดี" นี้มันสั้นๆ รู้สึกว่าจะเป็นคำที่สั้นสุดในภาษา อาจจะไม่สั้นที่สุด ยังมีคำที่สั้นกว่า แต่อย่างไรก็สั้นมาก. ใครจะมาวิเคราะห์คำนี้ได้ รู้สึกว่ายาก เพราะว่าแต่ละคนก็นึกว่าดี แต่ไม่แน่ใจใช่หรือไม่ใช่. อย่างไรก็ตาม ถ้าพูดคร่าวๆ ความดี คนก็เข้าใจ แต่จะบอกว่าเป็นอะไรยาก. ความดีคืออะไรที่ทำให้เรามีความสงบความสุขใจแท้ๆ เป็นผลดี. คนที่ไม่ดีเรียกว่าคนเลว คำว่าเลวนี้นึกว่าน้อยกว่าน้อย คนเลวก็ไม่มีใครจะวิเคราะห์ว่าอะไร.

คนดีทำให้คนอื่นดีได้ หมายความว่าคนดี ทำให้เกิดความคิดในสังคม คนอื่นก็ดีไปด้วย. ความเลวนั้นจะทำให้คนดีเป็นคนเลวกว่ายาก แต่เป็นไปได้. ถ้าคนดีเข้มแข็งในความคิด จะให้คนเลวมาทำให้คนดีเป็นคนเลวยาก. สำคัญอยู่ที่ความเข้มแข็งของคนดี...

เขาบอกต่อไปว่าหากมีธรรมชั้นนำ ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าอย่างที่เป็นมาในช่วง 50 ปีแรกของเขา เมื่อเขาพูดจบและไพล่อกออกไปยังสวนภายนอกที่มีประชาชนหลายพันรออยู่ พวกเขายึดธนบัตรใส่มือเขาอย่างกระตือรือร้นขณะที่เขาเดินผ่านไปตามทาง คนจนที่สุดมอบเงินให้กับคนรวยที่สุด ด้วยหวังว่าจะก่อบุญกุศลให้ชะตาชีวิตของตนดีขึ้น

ในการปราศรัยคืนวันสงท่ายปีเก่า ภูมิพลย์คำขอบคุณแก่ประชาชนสำหรับการเฉลิมฉลองที่ใหญ่โต เขากล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญๆ แห่งปี เช่น นักมวยไทยชนะเหรียญทองโอลิมปิก การมาเยือนของเอลิซาเบ็ธและบิล คลินตัน และการที่ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมสุดยอดระหว่างประเทศสำคัญสองงาน ทั้งหมดนี้เชื่อมโยงในลักษณะใดลักษณะหนึ่งถึงความสำเร็จของรัชสมัย
